

Jak rozmawiać z dziećmi o trudnych tematach: wojnie, uchodźcach, strachu, śmierci – wykaz literatury ze zbiorów PBW dla rodziców, wychowawców, nauczycieli.

(zestawienie bibliograficzne za lata 2010-2022)

I. KSIĄŻKI

A. bajki i opowiadania terapeutyczne dla dzieci

1. Asiuńia / Joanna Papuzińska. – Warszawa : Muzeum Powstania Warszawskiego, 2011. – ISBN 978-83-601-42-39-4. – Sygnatura 188313 [dziecko wobec traumy wojennej].
2. Bajkoterapia, czyli bajki-pomagajki dla małych i dużych / Artur Barciś [i inni] ; ilustracje Marcin Piwowarski. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 2015. – 978-83-12871-3 [każda bajka opatrzona jest komentarzem bajkoterapeutycznym, np. bajki pt.: Wszystkiego się boję – strach ma wielkie oczy / Grażyna Wolszczak, strony 57-72 ; Nieznajomy – obcy / Dorota Suwalska, s. 205-226]. – Sygnatura: 206040
3. Bać się czy nie bać : opowieści terapeutyczne / Klaudia Giese-Szczap. – Kraków, Impuls, 2019. – 978-83-8095-602-5. – Sygnatura: 206590
4. Bezpieczna bajka / Roksana Jędrzejewska-Wróbel [i inni]. – Warszawa : Nasza Księgarnia, 2011. – ISBN 978-83-10-11944-6. – Sygnatura: 187068 [bajki opatrzone komentarzami bajkoterapeutycznymi, m.in. bajka pt. Nieznajomy]
5. Czy wojna jest dla dziewczyn? / Paweł Beręsewicz. – Wydanie 2. – Warszawa : Muzeum Powstania Warszawskiego, 2011. – ISBN 978-83-7672-066-1. – Sygnatura 188266
6. Dom cioci Lusi / tekst, ilustracje Krzysztof Stęcioch. – Gdańsk : Wydawnictwo Adamada, 2018. – ISBN 978-83-8118-037-5 [II wojna światowa oczami żydowskiego dziecka ukrywanego po aryjskiej stronie]. – Sygnatura: 205416
7. Gołąbek niepokoju / Kazimierz Szymeczko. – Łódź : Wydawnictwo Literatura, 2019. – ISBN 978-83-7672-610-6 [chłopiec, którego bliscy biorą udział w powstaniu śląskim, jeden z wujków zginął]. – Sygnatura: 210357
8. Już się nie boję : bajki terapeutyczne dla przedszkolaków / Julia Śniarocka. – Kraków : CEBP, 2014. – ISBN 978-83-64631-05-4. – Sygnatura: 194268 [m.in. ny. Lęków związanych z nieznanym otoczeniem].
9. Mała wojna / Katarzyna Ryrych ; ilustracje Joanna Rusinek. – Łódź : Wydawnictwo Literatura, 2019. – ISBN 978-83-7672-655-7 [II wojna światowa oczami dziecka-mieszkańca spokojnej wiloni w peryferyjnej dzielnicy Lwowa]. – Sygnatura: 210356
10. Moc jest w nas : bajki terapeutyczne dla dzieci i ich rodziców / pod redakcją Kamili Zdanowicz-Kucharczyk. – Kraków : Wydawnictwo Impuls, 2016. – 978-83-8095-007-8 [zawiera przykłady bajek terapeutycznych np. Bajka o smutnym ołówku / Katarzyna Lesz, strony 43-44]. – Sygnatura: 205946

11. O tym, jak Rozmaryna nie śmiała się ze Strzępotka (dziecko wyśmiewane z powodu pochodzenia) // Bajki terapeutyczne / Maciejka Mazan. – Warszawa : PWN Wydawnictwo Szkolne, 2017. – ISBN 978-83-262-2716-5, strony 36-37. – Sygnatura: 206114
12. O zajączku Filipie, który ze strachu dokonał wielkich czynów / Elżbieta Zubrzycka. – Sopot, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, [2010] – ISBN 978-83-60577-31-8. – Sygnatura: 203417
13. Oswajanie przez Bajanie : bajki psychoterapeutyczne / Sabina Furmańska. – Gdańsk, Wydawnictwo Harmonia, 2019. – ISBN 978-83-8080-189-9 – Sygnatura: 205418
14. Przetrwąć burzę : jak pomóc dziecku gdy jego rodzina przechodzi kryzys? / Elżbieta Zubrzycka. – Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2021. – ISBN 978-83-64565-29-9. – Sygnatura: 209835
15. Smutek i zaklęte miasto / Wojciech Kołyszko, Jovanka Tomaszewska. - Wydanie 3. – Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2020. – 976-83-64565-38-0. – Sygnatura: 212204
16. Smutek, którego nikt nie chciał / Artur Gębka ; ilustracje: Marcelina Gradowska. - Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne Elżbieta Zubrzycka, 2022. – ISBN 978-83-64565-77-9. – Sygnatura: 213144
17. Strach i Pogromca Potworów / Wojciech Kołyszko, Jovanka Tomaszewska. – Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2015. – ISBN 078-83-60577-96-7. – Sygnatura: 195656
18. Strachozagadki / Angels Navarro. – Gdańska : Wydawnictwo Adamada, 2016. – ISBN 978-83-7420-756-0. – Sygnatura: 198315
19. Teraz tu jest nasz dom / Barbara Gawryluk. – Łódź : Wydawnictwo Literatura, 2016. – ISBN 978-83-7672-442-3. – Sygnatura: 197896 [współczesna historia o wojnie widzianej oczami dziecka]
20. Wysiedleni / Dorota Combrzyńska-Nogala. - Łódź : Wydawnictwo Literatura, 2018. – ISBN 978-83-7672-636-6 [deportacje ludności polskiej z Kresów po II wojnie światowej oczami dzieci]. – Sygnatura: 204641

B. Poradniki dla młodzieży

1. Księga moich strachów : życie bez strachu / Sue Knowles, Bridie Gallagher i Phoebe McEwen. – Otwock : Fraszka Edukacyjna, 2021. – 978-83-63766-73-3
2. Śmierć ukochanej osoby / Josh McDowell, Ed Stewart. – Warszawa : Vocatio, cop. 2010. – ISBN 978-83-7492-131-2. – Sygnatura: 203124

C. poradniki i książki metodyczne dla dorosłych

1. Materiał pomocniczy dla prowadzących zajęcia na temat uchodźców / Miłosz Czerniejewski, Izabela Kubiak, Wojciech Szczepanik. – Poznań : Stowarzyszenie „Jeden Świat”, 2001. – Sygnatura: 183586
2. Moc jest w nas : bajki terapeutyczne dla dzieci i ich rodziców / pod redakcją Kamili Zdanowicz-Kucharczyk. – Kraków : Wydawnictwo Impuls, 2016. – 978-83-8095-007-8 [zawiera część teoretyczną: Co to jest bajka terapeutyczna? ; Właściwości terapeutyczne bajek ; Bajek nauka : jak ułożyć własną bajkę terapeutyczną?]]. – Sygnatura: 205946
3. Opowieści o Czujątkach : ćwiczenia z empatii dla dzieci i .. dorosłych / Joanna Bogudał-Borkowska. – Kraków : Impuls, 2017. – ISBN 978-83-8095-151-8. - Sygnatura: 199902
4. Rozmawiajmy o uchodźcach : punkty widzenia, klub dobrej rozmowy : przewodnik dla młodzieży / Centrum Edukacji Obywatelskiej. – Warszawa : CEO, 2017. – ISBN 978-83-65457-51-6. - Sygnatura: 201475
5. Spotkania z fikcyjnym terapeutą : jak tworzyć i czytać dzieciom opowiadania korygujące w ramach interwencji terapeutyczno-wychowawczych / Małgorzata Ganczarska. – Opole : Uniwersytet Opolski, 2014. – ISBN 978-83-7395-627-8. – Sygnatura: 194690
6. Transdiagnostyczna terapia zaburzeń emocjonalnych dzieci : \b poradnik / \c Jill Ehrenreich-May [i inni]. - Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2022. – ISBN 978-83-7489-934-5. – Sygnatura 213146
7. Zrozumieć innych, czyli jak uczyć o uchodźcach / pod redakcją Katarzyny Koszewskiej. – Warszawa : Wydawnictwa CODN, 2001. – ISBN 83-87958-21-2. – Sygnatura: 185466

II. ARTYKUŁY Z CZASOPISM

1. Bajki jako forma wsparcia dziecka w żałobie / Edyta Sielicka // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. – 2015, nr 8, s. 18-23. – ISSN 0552-2188 Sygn. 0346
2. Bajkoterapia – jak napisać opowieść terapeutyczną / Maria Kożuchowska // *Remedium*. – 2015, nr 9 s. 26-27. – ISSN 1230-7769 Sygn. 012718

3. Choroba, cierpienie i śmierć. Cz.2 / Maria Kożuchowska // *Remedium*. – 2017, nr 10, s. 10-11. – ISSN 1230-7769
Sygn. 012718
4. Choroba, cierpienie i śmierć . Cz. 3 / Maria Kożuchowska // *Remedium*. – 2017, nr 11, s. 14-15. – ISSN 1230-7769
Sygn. 012718
5. Choroba, cierpienie i śmierć –cd. [Cz. 4] / Maria Kożuchowska // *Remedium*. – 2017, nr 12, s. 17-18. – ISSN 1230-7769
Sygn. 012718
6. Dziecięca literatura o śmierci / Agnieszka Woda // *Guliwer*. – 2014, nr 4, s. 16-21. – ISSN 0867-7115
Sygn. 09060
7. Edukacja przez sztukę strategią radzenia sobie ze śmiercią : impresje teologiczno-pedagogiczne / Natalia Maria Ruman // *Katecheta : dwumiesięcznik poświęcony zagadnieniom nauczania religii*. – 2014, nr 10, s. 66-72. – ISSN 1990-1997
Sygn. 013067
8. Gdzie schody do nieba? : jak rozmawiać o śmierci z przedszkolakami / Anna Jankowska // *Bliżej Przedszkola : wychowanie i edukacja*. – 2012, nr 1, s. 14-17. – ISSN 1642-8668
Sygn. 015586
9. Jak rozmawiać z dziećmi w kryzysowych sytuacjach / Gabriela Jelonek // *Dziennik Bałtycki*. – 2020, nr 74, s. 10. – ISSN 2353-6160
Sygn. 0386
10. Jak rozmawiać z dziećmi uchodźcami? / Maja Czech // *Dziennik Bałtycki*. – 2022, nr 52, s. 12. – ISSN 2353-6160
Sygn. 0386
11. Kiedy dziecko potrzebuje plasterka na tęsknotę / Ewa Zawisza-Wilk, Maja Czech // *Dziennik Bałtycki*. – 2022, nr 22, s. 26-27. – ISSN 2353-6160
Sygn. 0386
12. Nie taki straszny lęk : jak wspierać dzieci, kiedy się boją? / Agnieszka Ludorowska // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2020, nr 4-5, s. 33-36. – ISSN 0137-8082
Sygn. 0236
13. Oswoić lęk : rozmowy o śmierci / Agnieszka Woda // *Bliżej Przedszkola : wychowanie i edukacja*. – 2014, nr 10, s. 14-18. - ISSN 1642-8668
Sygn. 015586

14. Przeżywanie żałoby przez ucznia / Skubikowska-Goćławska Matylda, rozmawiała Kinga Bartkowiak // *Głos Pedagogiczny*. – 2019, nr 108, s.7-9. – ISSN 1899-6760
Sygn. 015928
15. Rozmowy o końcu / Katarzyna Romanowska-Gręda // *Sygnal: magazyn wychowawcy*. – 2016, nr 10, s. 11-13. – ISSN 2299-7199
Sygn. 016276
16. Szkolne tematy tabu: jak pomóc dzieciom w przejściu żałoby / Anna Meslin // *Życie Szkoły*. – 2018, nr 4, s. 10-[13]. – ISSN 0137-7310
Sygn. 08
17. Świat żałoby dzieci i młodzieży / Małgorzata Łoskot // *Głos Pedagogiczny*. – 2017, nr 93, s. 4-8. – ISSN 1899-6760
Sygn. 015928
18. Utrata bliskiej osoby / Magdalena Goetz // *Głos Nauczycielski*. – 2015, nr 44, s. 16. – ISSN 0017-1263
Sygn. 048
19. W jednej klasie / Patrycja Otto, Paulina Nowosielska // *Dziennik Gazeta Prawna*. – 2022, nr 41, s. A 8. - ISSN 2080-6744
Sygn. Bez sygnatury
20. Wiem, że to bardzo bolesne / Magdalena Goetz // *Głos Nauczycielski*. – 2016, nr 43, s. 8-9. – ISSN 0017-1263
Sygn. 048
21. Wycieczka w nieznane...: rozmowa o śmierci ojca i stracie na podstawie książki Barbary Kosmowskiej „Dziewczynka z parku” / Monika Barriga // *Biblioteka w Szkole*. – 2020, nr 10, s. 30-31. – ISSN 0867-5600
Sygn. 08843
22. Zajęcia popularnonaukowe jako forma przeciwdziałania trudnościom edukacyjnym dzieci w żałobie / Ewelina Łęgowska // *Wychowanie na co Dzień*. – 2017, nr 4, dod. Wkładka Metodyczna, s. I-III. – ISSN 1230-7785
Sygn. 019093

III. MULTIMEDIA

1. Biegnij chłopcze biegnij / reż. Pepe Danquart. - Warszawa, 2019. Sygn. DVD 3725
2. Być uchodźcą / reż. Marcin Wołkowicz. – Piaseczno, 2014. - Sygn. DVD 2526

3. Dziecko wojny / reż. Andriej Tarkowski. - Warszawa, 2009. Sygn. DVD 1625-6
4. Film o dzieciach uchodźcach. Wersja polska. - Warszawa, 2019. Sygn. V 323 [kopia DVD]
5. Głosy niewinności / reż. Luis Mandoki. - Warszawa, 2006. Sygn. DVD 1228
6. Gran Torino / reż. Clint Eastwood. - Warszawa, [po 2008]. Sygn. DVD 986
7. Imigranci / reż. Jacques Audiard. – Warszawa, [2016]. Sygn. DVD 2590
8. Jojo Rabbit / reż. Taika Waititi. - Warszawa, [2021]. Sygn. DVD 3654
9. Korczak / reż. Andrzej Wajda. - Warszawa, 2000. Sygn. DVD 4-5
10. Niewidoczni / reż. Stephen Frears. - Warszawa, [2016]. Sygn. DVD 573
11. Pamiętnik Anny Frank / reż. George Stevens. - Warszawa, [2021]. Sygn. DVD 3747
12. Persepolis / reż. Marjane Satrapi i Vincent Paronnaud. - Warszawa, 2008. Sygn. DVD 1188
13. Świadek urodzenia / reż. Stanisław Różewicz. - Warszawa, 2009. Sygn. DVD 3117
14. Trzy pokoje melancholii / reż. Pirjo Honkasalo. - Warszawa, [2006]. Sygn. DVD 3286
15. W dobrej wierze / reż. Philippe Falardea. - Warszawa, [2015]. Sygn. DVD 2428
16. Wiedźma wojny/ reż. Kim Nguyen. - Warszawa, [2013]. Sygn. DVD 1896
17. Wojna w filmie / Instytut Pamięci Narodowej. - Warszawa, [2010]. Sygn. PV 283 [Filia Kwidzyn]
18. Życie jest piękne / reż. Roberto Benigni - Warszawa, [2007]. Sygn. DVD 1056

IV. ŹRÓDŁA INTERNETOWE

1. Kompendium zasobów nt. pomocy osobom objętym wojna na Ukrainie [online]. - [Dostęp 1.03.2022]. – Dostępny w Internecie: <https://fdds.pl/o-fundacji/co-nowego-w-fundacji/kompendium-zasobow-nt-pomocy-osobom-objety-m-wojna-w-ukrainie.html>
2. Książki dla dzieci w języku ukraińskim do bezpłatnego pobrania [online]. – [Dostęp 07.03.2022]. – Dostępny w <http://www.sbp.pl/arttykul/?cid=24160&prev=1>

3. Wsparcie dziecka, które doświadczyło traumy / Łukasz Krawętkowski [online] - [Dostęp 1.03.2022]. – Dostępny w Internecie: <https://doradcawpomocypolecznej.pl/arttykul/wsparcie-dziecka-ktore-doswiadczylo-traumy>
4. Wojna w Ukrainie. Jak rozmawiać o niej z dziećmi i młodzieżą [online].- [Dostęp 07.03.2022]. – Dostępny w Internecie: <https://ceo.org.pl/aktualnosci/wojna-w-ukrainie-jak-rozmawiac-o-niej-z-dziecmi-i-mlodzieza>
5. Przedszkolak po przeżytej traumie / Małgorzata Łoskot [online] - [Dostęp 1.03.2022]. – Dostępny w Internecie: <https://monitorprzedszkola.pl/arttykul/przedszkolak-po-przezytej-traumie>

Zestawienie sporządziły:

Mirosława Ciesielska, Marzanna Łyszkowska, Magdalena Schramm, Anna Zawistowska

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku

Gdańsk, 1.03.2022

Opisy bibliograficzne sporządzono na podstawie danych z baz komputerowych PBW i są zgodne z obowiązującymi normami:

PN - 82 / N - 01152.01: Opis bibliograficzny. Książki

PN - 97 / N - 01152 - 2: Opis bibliograficzny. Wydawnictwa ciągłe

PN-N-01152-13 Opis bibliograficzny. Dokumenty elektroniczne

PN-ISO:690: 2002 Dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Zawartość, forma i struktura

PN-ISO 690-2 Przypisy bibliograficzne. Dokumenty elektroniczne i ich części.